

# MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 30 DIN, PODPORA VEČ KOT 30 DIN. POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ST. 16.078.

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK, 12. APRILA 1940.

ŠTEV. 31.

## SVET JE ODPADEL (Nauki okrožnice Summi pontificatus)

### ODPAD — OD ČESA?

Okrožnica govori krepko in izrazito: pravi, da je »sidro popustilo« (mednarodno pravo se je odtrgalo od sidra božjega prava), govori o »nezrušljivi skali«, ki edina more biti temelj človeškega prava (skala naravnega prava in božjega razodetja).

Sodobna družba se je iztrgala s sidra naravnega zakona in zato tudi od večnega, božjega zakona. Izgubila je čut za orientacijo, ki ga je bila dobila od krščanstva; zdaj plove brez kompasa in brez zvezd, izgubila je namreč tisti kompas in tiste zvezde, ki edine morejo voditi človeka in mu svetiti na pot življenja: božji kompas in božje zvezde.

### ALI NI TA SODBA PRESPLOŠNA?

Morda bo kdo oporekel: Ta diagnoza je preveč splošna. Potruditi se je treba za podrobno analizo vsega zla, ki tare današnjo družbo. Prav konkretno je treba pokazati, katera je ta luč in kateri kompas je potreben za vsak primer, treba je jasne sodbe o sodobnih naukih in dogodkih.

Ko je ves svet kot v požaru, ni dovolj samo na splošno nakazati, kaj bi ga utegnili povzročiti. Čisto konkretno je treba določiti, kje je vzrok in kje je pomoč.

### DVE TEŽKI ZMOTI

Okrožnica tega ni opustila. Okrožnica ne pravi samo: družba se je odtrgala od Boga in od Kristusa in zato je zabredla v vojsko. Okrožnica konkretno kaže na dve težki zmoti, ki izvirata iz tega tragičnega odpada od Boga in ki sejata po vsem svetu smrt in razdejanje.

### RASISTIČNI NAUK O VIŠJIH IN NIZJIH RASAH

Prva zmoti je: Rasistični nauk, ki skuša razbiti temeljno enotnost človeškega rodu. Če se postavi nacistično načelo za vrhovno in vodilno načelo vse mednarodne politike, se nujno razruši vsa družabna skupnost (solidarnost).

Koti pa se tako sovraštvo in želja po nadvladi in vse različne oblike nezdravega imperializma, nujno se neti razdor in vojna.

Okrožnica ostro bica to žalostno zmoto, ki zadeva v njeni notrini najnežnejšo resnico krščanske vere: da je Bog oče vseh ljudi.

### NIZJIH IN VIŠJIH RAS NI!

Nismo višje in nižje rase. Marveč le različne družine istih bratov, ki se moramo med seboj dopolnjevati po svojih različnih darovih uma in volje in po različni

delavnosti, ki jih je vse sicer v različni meri podelil isti Bog.

En sam Bog in oče vseh, On je nad vsemi in po vseh in v vseh (Ef 4, 6).

### TA ZMOTA VIR TUDI DRUGIH ZABLOD

To je največja zmoti najbolj tragična neuravnovesenost našega časa.

Lahko bi celo rekli, da hoče pokazati okrožnica prav v tej zmoti vir vseh drugih pogubnih zablod, ki iz nje nujno izvirajo.

### DRUGA ZMOTA: DRŽAVA JE VSE

Druga zmoti pa je misel, da je država nekaj absolutnega, kar naj zadobi mesto Boga samega.

Država je vse: to je bilo priljubljeno geslo Heglovega idealizma — država je na zemlji pričujoči Bog, je pisal Hegel in ne samo Hegel! — pa je tako obupno nenaravna, nečloveška in protibožja.

Država je vse: potem jo torej v njeni zakonodaji ne veže nobena postava naravnega prava.

Država je vse: potem torej za njeno politično in socialno delo ni drugega merila ko njena lastna korist; potem tudi mednarodno življenje sploh ne vežejo norme človeške etike; potem torej družina nima nobenih svojstvih pravic; potem tudi Cerkev nima nobenih svojstvih pravic; potem tudi človeška oseba nima nobenih svojstvih pravic, še manj ko kdajkoli prej.

### OSTRA PAPEŽEVA OBSODBA

Proti takšnemu absolutističnemu pojmovanju države se odločno in silno glasi beseda papeževa.

Ne! Država ni vse. Edino, kar je res vse, tisto edino, od česar so ljudje v vsem in popolnoma odvisni, je samo Bog. Državi ne smemo pridevati »tiste absolutne avtonomije, ki gre le najvišjemu stvarniku, države ne smemo staviti na mesto »Vsemogočnega, da bi jo naredili za končni smoter življenja sploh in za najvišje merilo naravnega in pravnega reda in zato odklanjali vsak ozir na človeško pamet in na krščansko vest.«

### MOČ DRŽAVE IN NJENEGA VLADARJA IMA MEJE

Odtod zaključek: Moč države in zato tudi moč vladarja v državi ima neke meje, ki jih postavlja človeška narava sama in ki se nikoli ne smejo kršiti.

Naravna pravica se nikoli ne krši brez kazni; to je naravna pregrada, katere nihče nima pravice, da bi jo podrl ali preskočil.

Absolutistično pojmovanje države pa to razmerje prevrže na glavo. Okrožnica obsoja tako prevračanje in odločno zatrjuje, da je Stvarnik sam družbo namenil, da naj sredstvo služi naravnemu usvojenju človeka.

### VAŽNI ZAKLJUČKI

Nad vse važni so zaključki, ki izvirajo iz tega načela: namreč glede prvobitnih pravic, ki jih imajo pred državo in neodvisno od države človeška oseba (pravica svobode, vesti in združevanja), družina in zlasti Cerkev.

### CERKEV — ČUVARICA OSNOVNIH ČLOVEŠKIH PRAVIC

Tako se reši vprašanje o mejah državne oblasti, vprašanje, ki ga rešuje vsaka zdrava socialna veda: pozitivno pravo ima namreč svoje meje v naravnem pravu!

Cerkev je vedno čuvala in varovala človeku to sveto dediščino osnovnih pravic, ki mu jamčijo njegovo svobodo.

## Ali kontemplativni redovi res nič ne koristijo človeštvu?

Na to vprašanje prav danes, ko je ves svet pogreznjen v materializem in zato duhovnih vrednot ne ceni pravilno ali pa jih morda sploh ne prizna, marsikdo odvrne: »Kako naj koristijo človeštvu redovi, ki se socialno ne udeležujejo, ki nimajo stika z ljudmi? Za človeštvo so brezkoristni!«

Pravična sodba je pa popolnoma drugačna. Resen človek ne more trditi, da so za socialni razvoj človeštva ti menihi brezkoristni. Zgodovinska dejstva so drugačna.

»Vse umno poljedelstvo je izšlo iz samostanov,« pravi nacionalni ekonom W. Roscher. Benediktinci so bili prvi, ki so naučili Evropo umnega gospodarstva. »Benediktinci so bili učitelji poljedelstva, rokodelstva, znanosti v mnogih deželah zapada.« (Gregorovius.) Obenem so bile opatije prava zatočišča revežem.

Kakšne so šele zasluge teh menihov za znanost in umetnost! Poglejmo le, kako primerja naš pisatelj Mencinger Cicerona in sv. Benedikta med seboj: »Prvi je neizmerno pridno pilil svoje govore in razprave ter oblačil grško modrost in učenost v prelepo latinščino. A zato, da ga svet še imenuje, da se čudi njegovemu jeziku in proučuje njegova dela, mora zahvaliti samo drugega in njegove učence, ki so verno hranili in zvesto prepisovali stare

klasike. Red pa, ki ga je ustanovil tihi Benedikt Nurzijan, je za prosveto zapadne Evrope gotovo toliko važen ko ves slavni Cicerone.«

Zato po pravici pravi Ranke: »Samostani so bili središča književne kulture.«

Pa imajo kontemplativni redovniki še večje zasluge za človeštvo. S svojimi molitvami, zatajevanji in drugimi spokornimi deli koristijo človeštvu neizmerno več kot vsa materialna kultura. Ko ljudje pozno v noč veselečijo in z grehom žalijo Boga, kipijo iz cerkva cistercijanov, kartuzijanov, karmeličanov in drugih vsoče molitve kot sprava za vse žalitve, ki jih človeštvo prizadeva Bogu: »Venite exultemus Domino...« Pravi blagoslov za ljudi! Njihovo krepostno življenje je mnogim pravi moralni steber, v mnogih vzbujala smisel za žrtev in odpoved, kreposti, ki sta dandanes tako zelo potrebni vsem.

Zato ne more nihče trditi, da so menihi, ki se ne udeležujejo v svetu, za ljudi brezkoristni. Vsakomur, ki bi trdil, da na primer gojitev filozofije človeštvu nič ne koristi, ker ne proizvaja direktno materialnih dobrin, bi po pravici oporekali. Prav tako ne bo tisti, ki mu je kaj do resnice, trdil, da kontemplativni redovi niso človeštvu potrebni.

To sta dve glavni jedri okrožnice, dve glavni načeli za naš čas.

### ODKOD VOJSKE IN NASILJA

Če ni Boga, če Bog ni Oče, če si ljudje niso enaki med seboj in bratje, če družba nima tega smotra, da služi naravnim in nadnaravnim ciljem človeka, potem je samo ob sebi razumljivo, zakaj vojske, sovraštvo, zatiranje, nasilje in sovražnost!

### MOGOČNI NAUK KRISTUSOV

A proti tej »doktrini volkov« se mogočno in zmagovito dviga nauk in beseda Kristusa: ljudje so si bratje, so vsi isti ljudje, čeprav so njih darovi različni, ustvarjeni so zato, da živijo v soglasju in ljubezni in da se med seboj dopolnjujejo; in kakor posamezniki, tako tudi družine in narodi.

\*

V človeških srcih, vzlic vojskam, ki so jih vanje potegnili, še vedno tili up na mir, dobroto in ljubezen!

## Govori Pija XII.

Pred kratkim so Francozi pod naslovom »Discours et panegyriques de S. S. Pie XII. (1931 do 1938)« izdali zbrane govore papeža Pija XII.

Te govore je imel sv. oče po raznih velikih evropskih mestih: v Rimu, Parizu, Lisieuxu, Lourdesu, Budapešti. Več so jih prevedli iz italijanščine, osem jih je bilo pa že itak sestavljenih v francoščini. Med njimi se nahajajo slavnostni govori, ki jih je imel ob velikih verskih dogodkih: ob 1900 letnem jubileju odrešenja v Lourdesu, na kongresu katoliškega tiska v Rimu, na mednarodnem euharističnem kongresu v Budapešti.

## „V življenje“

### PISMA SLOVENSKIM FANTOM

Za Ahčinovim »Komunizmom« je dala Zveza fantovskih odsekov spet lepo knjigo svojim članom v roke. Pisana pa ni samo za njene člane, marveč res za vse slovenske fante. Knjigo »V življenje« je napisal namreč mož, ki pozna našega fanta, njegove boje in težave v tistih važnih, čeprav »televizijskih« letih, ko gre marsikomu za biti ali ne biti, za vero, značaj, za vso bodočnost. Mimo tega so pa vsa pisma pisana v lepem, jedrnatem, kar fantovskemu slogu. Kakor je važen boj proti sovražnikom, ki nam groze od zunaj, je skoraj še važnejši odločen boj proti nečistosti, nesramnosti, kvantanju, temu svojevrstnemu kulturnemu in naravnemu boljševizmu, ki skuša izpodkopati in uničiti čistost in poštenje naše mladine. Knjiga služi, da bi jo vsaj prebral vsak odrasel fant. Zlasti višješolcem jo toplo priporočamo. Dobe jo najceneje pri skupnem naročilu v domačem FO.

Človek ne naredi nič koristnega, če se boji še kaj drugega  
razen zmote in bojzljivosti. (Lacordaire).

# Ali je odpad od Cerkve napredku kaj pomagal?

Do 15. stoletja nekako se je evropska civilizacija razvijala v skladu s cerkvenim naukom: krščanstvo je bilo izhodišče in nagib vsaki kulturni dejavnosti, s krščanstvom se je vsaka nova pridobitev zopet združevala in ujemala. Seveda se je v onih časih napredek šele začel in torej ni bilo vse popolno, ker še marsikaj ni bilo v redu in da je obstajalo tudi marsikako zlo. Toda na pravi poti je pa civilizacija le bila in bi se bila lahko visoko, visoko povzpela, še višje, kot je danes.

## PRAVA POT CIVILIZACIJE

Prava pot civilizacije je vzajemnost in skladnost, harmonija med materialnim in duhovnim napredkom, med usovrševanjem poedincev in družbe. Prava pot civilizacije podreja nižje višjemu, materialno duhovnemu, individualno socialnemu, a vse skupaj Bogu. Na ta način je tudi napredek nekaj lepega, vzvišenega, dragocenega in nekaj posvečenega, ker se tako poraja iz stremljenja za čim večjo popolnostjo, iz stremljenja, ki ga je Stvarnik položil v človeško srce. »Podvrzita si zemljo in gospodujta ribam morja in pticam neba in vsem živim bitjem, ki se gibljejo na zemlji!« je rekel Gospod prvima človekoma, tisti dan, ko ju je ustvaril.

## USODNI PREOBRAZ IN LOČITEV

Toda nadaljnji napredek je krenil s te prave poti. V 15. stoletju se je začel pripravljati usodni preobrat in se v naslednjem stoletju dovršil. Hoteli so Cerkev izločiti iz razvoja evropske civilizacije. Posledica je bila, da se je harmonični napredek sesul in da se je odtlej napredovalo enostransko, le v materialnem pogledu. Vendar si upamo trditi, da se je napredovalo tudi tu dosti počasneje, kot bi se po napredovanju dalo!

## PROSVETLJENSTVO JE NAPREDEK — ZADRŽEVALO!

Boj proti Bogu in veri se je začel vedno bolj sistematizirati in organizirati — razvil se je nekaj nov kulturni sistem: svobodomiselnost, veri in Cerkvi odkrila sovražnost, je zavzelo za polni dve stoletji gospodujoč

položaj v vsej Evropi. Bilo je izhodišče boja zoper Cerkev in razodeto vero; napredka, pa še vprav materialnega, pa ni posebno hudo pospešilo, morda bi celo smeli reči, da le minimalno, to je nekaj več kot nič.

## TIP PROSVETLJENCA

Če si ogledamo prosvetljenca, bo takle: domišljav, nadut, več ali manj afektiran; govori pa čudovito suvereno o vseh rečeh; nekatere odobrava in hvali, druge gosposko meče v koš, probleme pa ti vse rešuje kar z besedami, da se nehote diviš njegovim nadčloveškim sposobnostim. On vse ve, njemu je samoumevno vse odkrito!

Tukajle pa tiči odgovor, zakaj je prosvetljena doba za napredek znanosti, tehnike, medicine, higijene storila tako bore malo, čeprav se sicer o prosvetljenstvu sliši toliko lepih reči.

## ZAOSTALOST PROSVETLJENSTVA

Kdaj je znanost šele prav napredovala, kdaj smo začeli dobivati drugega za drugim važne izume, kdaj se je začela razvijati medicina? Ali ne šele potem, v 19. stoletju, ko je odnehal protinarni pritisk tega »svobodoumnega« kulturnega sistema?

Za zdravo življenje, higieno in lepoto telesa pa je bilo v teh časih »splošnega kulturnega podviga« smisla manj kot v toliko zasramovanem srednjem veku, saj se je umivanje in snajenje smatralo skoraj kot škandal za fino družbo.

## SOCIALNA MANJVREDNOST PROSVETLJENSTVA

Morda je imel prosvetljeni čas tudi kake lepe, svetle strani. O, mogoče, naj jih le študira, kdor ima čas, toda otemnele bodo spričo naslednjega dejstva: prosvetljeni so ustvarili tudi veliko in težko socialno krivico, novoveško tlačanstvo. Saj so njihovi filozofi otvorili sezono kapitalizma in velekapitalizma, pa tudi sezono obubožanih, nezadovoljnih, izhiraških množic. Učili so popolnoma svobodno, brezobzirno tekmo za dobičkom, prosvetljenjska javnost pa je pokazala v praksi, kam se pride, če se to nekrščansko, nečloveško načelo nekaj časa izvaja.

No, vse to pa učeči se mladini

na moč skrbno umetno prikrivajo in ji delajo utvare s svetlimi pravljicami o visokih človečanskih stremljenjih in idealih prosvetljenjskih politikov, o idealih bratstva, enakosti in svobode, kar so šele oni prinesli na svet(!), o pravu, ki so ga šele oni ustvarili(!), in kar je še podobnega lepotičja.

## NEIZVIRNOST PROSVETLJENSTVA

Pa ne! Najde se ti razborit, energičen mladeč in pokuka za zaveso in kaj vidi?

Da one človekoljubne ideje niso originalne —

ampak, da so kopija, pa ponesrečena medla kopija — vzvišenih katoliških naukov Franca Suareza, španskega jezuita in največjega sholastika novega veka (1548—1617).

## VELIČINA FRANCA SUAREZA

Ta je ustvaril moderen pravni načrt, pa so mu ga izpačili. Seveda prosvetljeni učijo enakost, a so daleč od prakse, on pa uči enakost vseh zaradi Boga, ki je nujna, neodložljiva zapoved.

»Svobodni duhovi« ti preradi predavajo o visokosti svobode, a napram gospodarsko šibkejšim in odvisnim so tirani. Suarez pa opominja politike, naj dajo ljudstvom tako svobodo, da bo izključeno gospodarsko in socialno podjarmljenje slabše po bogatih in vplivnih poedincih. Prosvetljena družba izgovarja kot bratstvo fino frazo, on pa opozarja na bratstvo vsega človeštva v Bogu in da socialne obveznosti izvirajo prav iz zapovedi bratovske ljubezni, zato pa se jim ne more nihče odtegniti.

No, končno pa še to: Suarez je ustvaril osnutek novega, modernega pravnega sistema, ki bi, če bi ga bili sprejeli pristnega, nezvriženega, dal zakonodaja, ki bi imela več življenja in notranje obvezne moči!

## KAM JE SVOBODOMISLENSTVO PRIPELJALO?

Pred nami je strahotno, neizrekljivo zlo sedanosti kot posledica ločitve civilizacije od Boga in večnostnega pravca.

Kako vse drugače, bistveno drugače bi pa bilo kulturi v objemu božjem, v objemu Cerkve. (Nadaljev. na prih. str.!) )

## Ali je odpad od Cerkve napredku kaj pomagal?

(Nadaljev. s 3. str.)

Prvič lahko trdimo, da bi se svetovna civilizacija razvila ubrano, harmonično, bi ne bila takorekoč iz samih nasprotij.

Drugič bi za krščansko kulturo gotovo ne bili zabiti kar dve stoletji za prazna, brezploдна duhovljenja in debatiranja ter za nevarna, usodna gospodarska igranja, ampak bi se bile vse moči koncentrirale na čim uspešnejši razvoj znanosti, tehnike in medicine.

Tretjič bi si pa bilo človeštvo prihranilo 400 let duhovnih kriz in trpljenja zaradi notranje razdvojenosti in pa vse težko, moreče zlo sedanjih dni, ki ves storjeni napredek grozi zopet popolnoma uničiti.

Poedinec sam pa bi na božjih prsih bil veselejši, mirnejši, zadovolnejši in radoval bi se lahko neizrekljivo osrečujočega občutka, da je tvorec napredka na zemlji kot pravi otrok božji.

## Delo jezuitov za katoliški tisk in prosveto

Družba Jezusova se dobro zaveda, kako važen, včasih odločilen apostolat vrši katoliški tisk. Zato mu posveča vso svojo skrb. Zdaj izdaja 1.112 časopisov. Od teh je 152 strogo znanstvenih. Pri nas so najbolj znani: Život, ki izhaja v Zagrebu, Etudes v Parizu, Civiltà Cattolica v Rimu in Stimmen der Zeit v Nemčiji. 596 listov je verske vsebine, 77 jih poroča o delu v misijonih, 26 je prosvetnih, 261 jih pa izdajajo gojenici sami po različnih zavodih Družbe.

### V PETDESETIH JEZIKIH

Časopisi se tiskajo v petdesetih jezikih in imajo nad 13 milijonov naročnikov. Glasnikov Srca Jezusovega izdaja Družba 72 v 44 različnih jezikih. Marijine kongregacije same, ki štejejo okoli 6 milijonov članov, izdajajo 130 marijanskih glasil.

Razen tega izda Družba letno nad 800 knjig iz vseh različnih panog znanosti. Največ je seveda nabožnih.

### DIJAŠKI ZAVODI

Med raznimi oblikami jezuitskega apostolata zavzemajo važno mesto šole - kolegiji. Še za življenja sv. Ignacija so se že zelo hitro množili. V šolskem letu 1934-35 so jezuiti vodili 389 kolegijev. Na svojih vseučiliščih in visokih šolah so imeli 50.345 slušateljev, v srednješolskih zavodih skoraj 80.000 dijakov, v ljudskih šolah pa 30.000 otrok.

### RATIO STUDIORUM

Znamenit je bil učni in hišni red teh zavodov, ratio studiorum, ki so

## IZ NAŠIH GIMNAZIJ

### NOVO MESTO

V nedeljo 31. marca t. l. se je vršil na naši gimnaziji ustanovni občni zbor »Jadranske straže« (JS). Sicer je JS že pred leti na zavodu prav uspešno delovala, toda ravnateljstvo je januarja 1938. leta društvo razpustilo, češ, da vsakokratne volitve povzročajo preveč hrupa in da se jemlje politika za osnovo društvenega življenja.

Ko je novi g. ravnatelj nastopil službo, je odšla k njemu deputacija nekaj tovarišev in ga prosila za dovoljenje, da se društvo obnovi.

G. ravnatelj je tej želji rad ustrelel in tako so se vršile zopet volitve, ki so prinesle ogromno večino 151:45 glasov listi, ki je zmaga la že pri zadnjih treh volitvah pred razpustom društva.

## Izšla je Naša Pot XXI.

Dr. Aleš Ušeničnik

„Quadragesimo anno“  
z obširnim komentarjem

Obseg: 287 strani. — Cene: 30.-, 45.-, 60.- din.

„Quadragesimo anno“  
je okrožnica svetovno zgodovinskega pomena.

Opozorite znance na to važno knjigo!

ga po jezuitskih šolah najprej 14 let preizkušali, dokler ga ni general Acquaviva l. 1599. izdal v dokončni obliki in predpisal za vse zavode. Ta ratio studiorum je bila tako imenitno sestavljena, da je postala za dve sto let pravi zakonik za vse šolski pouk v Evropi.

## Boj proti krščanstvu

»Komsomolskaja Pravda«, glasilo kominterne mladine, piše:

»23. avgusta je bila med Sovjetsko Rusijo in narodnim socializmom sklenjena zveza za skupen boj proti krščanstvu, ki je obema državam sovražna. Glavni boj je seveda naperjen proti katoliški duhovščini.

Obe državi sta se tudi že posvetovale o raznih ukrepih in sta sklenili, da se bosta o tem stalno obveščali.«

**Stoječe vode se osmrade in lenuhi najprej zabredejo v močvaro nečistosti.**

„V življenje“, str. 95.

**Vedi še to, mladec moj: Ljudje, ki govore: izrabi mladost, izživi se — hočejo s temi gesli opravičiti svoje lastno umazano življenje.**

„V življenje“, str. 38.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).